

“Dünya miqyaslı universitet olmaq üçün çalışmalıyıq”

Mustafa Babanlı: “Neft brendindən istifadə edib sənayenin şaxəli inkişafı haqqında düşünməliyik”

Ötən ilin sentyabrında Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasının adı dəyişdirilərək Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti adlandırıldı. Ad dəyişikliyi ilə bərabər, texnika elmləri doktoru, professor Mustafa Babanlı universitetə rektor təyin edildi. Həmin vaxtdan bəri görülən işlər və qarşıdakı planlarla bağlı M.Babanlıdan müsahibə götürüldük.

- Mustafa müəllim, 6 aya yaxındır ki, rektorsunuz. Bu müddət necə yadıncıdır qalıb?

- Bu aylar ərzində ancaq yorulmadan işləmişik. Atığımız addımlar həm də silsilə şəklində davam edir. Sentyabrda başlayaraq gördüyümüz işlərin nəticələrini tədricən hiss etməyə başlayırıq.

- Sizin gəlişinizlə bu ali təhsil müəssisəsinin adı da dəyişdirildi. Ad dəyişikliyi universitetə nə verdi?

- Bu, universitetin 8-ci ad dəyişikliyi idi. Sonuncu ad dəyişikliyi universitet olaraq böyük minnətdarlıq hissi ilə qarşıladıq. Çünki bizə həm etimad göstərilib, həm də universitetin adı özünə qaytarılıb. Neft bizim milli sərvətimizdir və ölkənin brendidir. Ancaq sənayə də ölkənin strateji istiqamətidir. Neft brendindən istifadə edib sənayenin şaxəli inkişafı haqqında düşünməliyik.

- Ad dəyişikliyindən sonra universitetdə neçə faiz dəyişiklik gəldi?

- Biz bu məsələlərə faizlə yanaşmadıq. Universitetdə fakültələrin, ixtisasların sayında heç bir dəyişiklik baş vermədi. Əsas dəyişiklik kafedraların birləşdirilməsi ilə bağlı oldu. Sovet dövründə belə bir tendensiya əmələ gəlmişdi ki, kim elmlər doktoru olurdusa, ona bir kafedra açılırdı. Əslinə qalsa, kafedra ölkənin əsas strateji istiqamətlərinə uyğun açılib mütəxəssis hazırlamalıdır. Bizdə isə elə bir vəziyyət yaranmışdı ki, bir neçə kafedra bir ixtisas üzrə mütəxəssis hazırlayırdı. Bu, təbii ki, artıq xərclərə səbəb olurdu. İdarəçiliyi düzəltmək, bir-birini tamamlamaq məsələsində müəyyən nəticələrə nail olmaq, ən əsası, strateji planlarımıza nail olmaqdan ötrü həmin kafedraların birləşdirilməsinə qərar verdik. Bir nəfər belə ixtisara düşmədi. Bir ixtisas belə ləğv olunmadı. Əksinə, növbəti ildə daha çox tələbə sifariş edəcəyik.

- Növbəti ildə ingilis dilində tədrisə də başlayırsınız...

- Bəli. Hazırda universitetimizdə ingilis dilində tədris olsa da, indiyə qədər bir neçə ixtisası əhatə edib. Bizim Almaniyanın Zigen, Amerikanın Corciya Universiteti ilə müştərək proqramlarımız var. Növbəti tədris ilindən artıq 14 ixtisas üzrə 375 nəfəri sırf ingilis dilində bakalavr təhsili üçün tədrisə cəlb etməyi düşünürük.

- Bu tədrisin məqsədi nədir?

- Biz dünyəvi universitet olmaq üçün çalışmalıyıq. Bunun üçün ingilis dilində təhsil verməyi, bütün dünyadan tələbələr universitetə cəlb etməyi bacarmalıyıq. Cənab Prezidentin dediyi kimi, biz ölkəyə valyuta gətirməliyik. Beynəlxalq təhsildə də böyük rəqabət mövcuddur. Təhsil və

rən ölkələr öz universitetləri ilə fəxr edirlər. Biz ölkəmizin ADSNU ilə fəxr etməsini istəyirik. Buna görə də daha çox xarici tələbə cəlb etməyə çalışırıq. Artıq bunun şərtləri var. 120-dən artıq öcnəbi vətəndaş bizim universitetdə təhsil almaq üçün ərizə ilə müraciət edib.

- Ölkə başçısının sərəncamı ilə Azərbaycan-Fransa Universiteti (UFAZ) də yaradılıb. Növbəti il təhsilə başlanılacaqmı?

- Bununla bağlı Fransa ilə Azərbaycanın Təhsil nazirlikləri arasında memorandum imzalanıb və işlər gedir. Növbəti tədris ilində UFAZ universitetinə 4-8 ixtisas arası bakalavr səviyyəsində 100 tələbənin qəbulu gözlənilir. UFAZ universiteti ADSNU-nun ümumi rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərəcək, təhsil ingilis dilində

- Bizim təhsilin problemlərindən biri istehsalatla tədrisin əlaqəli olmamasıdır. Siz bu işi necə təşkil edirsiniz?

- Biz artıq bəzi addımlar atmışıq. Birincisi, istehsalatla əlaqəni qurmaq üçün bu ildən başlayaraq ikinci kursda tələbələrə buraxılış işlərinin mövzularını verəcəyik. Tələbə materiallarını toplayacaq ki, dördüncü kursun sonunda müdafiə edəcəyi buraxılış işinə hazır olsun. Buraxılış materiallarını hardan gəldi qəbul etməyəcəyik. Sənayeye, bu sektorun ümumi problemlərinə uyğun mövzular seçəcəyik. Tələbələrimizi sənayə ilə yaxınlaşdırmağa, sənayə müəssisələrində təcrübə qazanmalarına çalışırıq. Tələbə sənayedə gördüyü problemləri universitetə gətirəcək. Bir də belə bir arzum da var ki, semestr boyu təcrübə təşkil edil-

aparılacaq. Birinci il qəbul olunan tələbələrə hazırlıq keçiriləcək. Hazırlıqda ilk olaraq əsas ingilis dili, qismən fransız dili bilikləri aşılanacaq. Bir də zamanın 20 faizində riyaziyyat, fizika və kimya ixtisasları üzrə müəyyən hazırlıqlar görülməli ki, onlar bir ilin tamamında tam hazır olsunlar. Bu təhsilin özəlliyi tədrisin fransız metodikası ilə, fransız professorların iştirakı ilə aparılması olacaq. Fransız mütəxəssislərinin yanına öz mütəxəssislərimizi də cəlb edəcəyik ki, o üsulu mənimsəsinlər. Bu təhsil dövlət hesabına olacaq.

- ADSNU ilə Bakı Ali Neft Məktəbini paralel təhsil ocaqları kimi qiymətləndirənlər də var. Paralellik varmı?

- Bakı Ali Neft Məktəbi ölkə başçısının sərəncamı ilə təsis olunubsa, deməli, o ali məktəbə ehtiyac var. Hər iki universitet dövlət qurumudur, hər biri öz planına uyğun işlər görür və burada təkrarlama yoxdur. Ali Neft Məktəbi sırf SOCAR-ın nəzdində fəaliyyət göstərir və o şirkət üçün mütəxəssis hazırlayır. Orada tədris müəyyən ixtisaslar üzrə tam ingilis dilində aparılır, bütün ixtisaslar yoxdur. Bizim universitetin isə bakalavr, magistr və doktorantura üzrə təhsil alan 9 minə yaxın tələbəsi var. Ölkə iqtisadiyyatının və sənayesinin bütün sahələri üzrə mütəxəssis hazırlayırıq. Azlının tarixi elədir ki, ADSNU-nu əvəz edə biləcək universiteti qısa müddətdə yaratmaq mümkün deyil.

sin. Biz sənayə müəssisələri ilə əlaqəni qururuq və tələbələrimizi həftənin müəyyən günlərində, günün müəyyən saatlarında ora təcrübəyə göndəririk. Bir aydan sonra müəssisə ilə bizim mütəxəssislər hansı tələbənin o iş üçün uyğun olub-olmadığını müəyyənləşdirirlər. Uyğun gəlməyənlər növbəti mərhələyə keçməyəcək, seçilən tələbələr isə, məsələn, az miqdarda olsa belə, həvəsləndirici məvacib almaqla gündəlik 2-3 saatlıq sənayə müəssisələrində işə düzələcək. Tələbə orada öyrəndiyini gələcək buraxılış işini formalaşdırmaq üçün istifadə edəcək. Sənayə müəssisələri həmin tələbələrə yay təillərində bütöv işə cəlb edə biləcək. Dördüncü kursun sonunda isə həmin qurumlar təcrübə keçən tələbələrə artıq öz mütəxəssisləri kimi işə götürə biləcək. Növbəti təhsil ilində heç olmasa bir neçə fakültədə eksperiment formasında olsa da, bu sisteme keçəcəyik.

- Bəzən Azərbaycan təhsilində Bolonya sisteminin formal xarakter daşdığı deyilir. Bolonya sistemində keçid sizi qane edirmi?

- Bu sisteme keçidlə bağlı inanılmaz uğurlarımız var. Günü-gündən də tam tətbiqi ilə bağlı işlər daha çox görülür. Bu semestrə qədər ki, ilk dəfə olaraq biz universitetimizdə müəyyən şərtlərlə oxuyan tələbələrə yuxarıdan kredit götürmə-

yə icazə verəcəyik. Aşağıdan kredit götürmək indi normaldır, amma tələbənin hüququ var ki, yuxarıdan kredit götürməklə təhsilini 4 deyil, 3 ilə bitirsin. Bu, Bolonya sisteminin xüsusiyyətlərindən biridir. Biz bu il üçün yüksək nəticə göstərən tələbələrə bu şəraiti yaratdıq.

- Bu gün dünyada distant təhsilə keçid aparılır. Sizin universitetdə distant təhsil mümkündürmü?

- Biz bu haqda fikirləşirik. Ancaq texniki ali məktəblərdə distant təhsil tətbiq etmək o qədər asan məsələ deyil. Mən dual təhsilin aparılmasını istəyərdəm. Tələbəyə sənayə müəssisəsində tədris hissi, universitetlərdə nəzəri biliklər öyrədilir. Ancaq dünyada qəbul olunmuş distant təhsil də müəyyən formada universitetimizə gətirməyi düşünürük. Əsasən ixtisasartırma və ixtisasdəyişmə ilə bağlı yanaşmalarda distant təhsilin tətbiqi özünü doğrulda bilər.

- Tədrisi yaşlı insanlarla aparmaq nə dərəcədə düzgündür? Bu təhsillə hara gedirsiniz?

- Universitetimizin 50 faizdən artıq müəlliminin yaşı 60-dan yuxarıdır. O 50 faizdən də 23,8 faizinin yaşı 70-dən yuxarıdır. 90 yaşdan da yuxarı müəllimlərimiz var. Biz müəyyən birləşmələri aparanda elə kafedra var idi ki, müəllimlərin ən cavanının 70-dən artıq yaşı var idi. Ona görə bu məsələlərdə keyfiyyəti pozmaq şərtilə müəyyən islahatlar aparmağa başladıq. O müəllimlərin hamısı ən savadlı insanlarımızdır. 2007-2015-ci illərdə 4 minə yaxın tələbəmiz müxtəlif səviyyələrdə dünyanın ən yaxşı universitetlərində təhsillərini başa vurub, Azərbaycana geri dönüblər. Onlar arasında bizim universitetin ixtisaslarına uyğun magistr və doktorantura pillələrində təhsil alanlarla əlaqə saxlayıb, burada iş təklif etdik. Onların bir çoxu artıq işləyirlər, digərləri də zamanla cəlb olunacaqlar. Bəzi yaşlı kadrlar təqaüdə gedəcək, bəziləri məsləhətçi professor kimi burda qalacaqlar. Hər il müəyyən qədər gəncleşmə aparacaq, yaşlı mütəxəssislərlə cavanların sintezini təşkil edəcəyik.

- Rektor tələbələrə içərisində olanda tələbələr özərini universitetdə rahat hiss edir. Siz tələbələrə nə qədər əlçatansınız?

- Müsahibədən sonra istənilən bir auditoriyaya girib bu sualı verə bilərsiniz. İşə başladığım müddətdən indiyə qədər elə gün olmayıb ki, günün birinci və ikinci növbəsində auditoriyalara gəlməyim. Bütün imtahan və gündəlik tədris proseslərində tələbələrə mənə öz aralarında görməsinə çalışıram. Hər semestrə iki dəfə açıq mikrofon günümüzdür. Tələbələr bu görüşdə rektora istənilən sualı verirlər. Bu görüş sonuncu sualı verən tələbəyə qədər davam edir. Həftənin ikinci günü isə qəbul günüdür. İstənilən tələbə yazıla bilər. Amma bir şərt var. Tələbə ilk olaraq probleminin həlli üçün dekana, o həll etməsə, prorektora müraciət etməlidir. Əgər ikisi həll edə bilməsə, rektorun qəbuluna yazıla bilər. Yaxud tələbə universitetlə bağlı təkliflə çıxış edərsə, müşavirimə müraciət edir. O, tələbə ilə söhbət edir, müəyyən bir vaxtda bizi görüşdürür.

- Gənclərin daha çox olduğu məkan sosial şəbəkələrdir. Siz istifadəçi deyilsiniz. Niyə?

- Sosial şəbəkədə universitetimizin və müşavirimizin səhifəsi var. Səhifəmizə gələn bütün müraciətlər çap olunub, tez bir zamanda mənə təqdim edilir. "Azərbaycan universitetləri" səhifəsini də hər an izləyirik. Universitetlə bağlı elə bir məlumat ola bilməz ki, reaksiya verməyək. Hətta anonim müraciətlərə də reaksiya veririk. Ancaq şəxsən özümün sosial şəbəkədə aktiv olmağa zamanım yoxdur. Onu da deyim ki, yazılan fikirlər çox zaman müsbət olur. Elementar uğurlara çox müsbət fikirlər yazırlar. Bu rəylərə görə də yazanlara təşəkkür edirik. Azil brendi dünyaya səs salıb. Biz bu brendə uyğun olmayan bir hərəkətə də yol verməyəcəyik.